

Nowe i rzadsze formy motyli

Formes de Lepidoptères nouvelles ou plus rares

1 fig. text.

napisał

JÓZEF SCHNAIDER

Wstęp.

Wśród materiałów, pochodzących z różnych okolic, znalazły się formy, moim zdaniem, dotychczas nieopisane, jak również formy rzadsze w faunach lokalnych. Opisy pierwszych i wzmianki o drugich dają w poniższym zestawieniu systematycznym, poprzedzając je charakterystyką fizjograficzną terenów, w których zebrano materiały, oraz wyjaśnieniami układu artykułu.

Badanie fauny motyli w okolicy Drohobycza rozpocząłem w r. 1921 i do końca r. 1929 przeprowadzałem je w Dobrohostowie i Truskawcu, po czym od r. 1930 do 1932 włącznie w Jasienicy Solnej koło Borysławia.

Miejscowości te posiadają znaczne kompleksy lasów, przeważnie mieszanych, położonych na północnym stoku pierwszego pasma karpackiego i na niżu podkarpackim, jednak Dobrohostów i Truskawiec pod względem florystycznym różnią się znacznie od Jasienicy Solnej. Lasy pierwszych dwóch miejscowości w górnych swych partiach mają drzewostany jodłowo-bukowe z przymieszką świerka oraz pojedynczymi okazami jawora i innych drzew liściastych, w dolnych natomiast partiach posiadają drzewostany dębowe z przymieszką jodły, świerka, graba, brzozy, olchy czarnej, nad potokami również olchy szarej, osiki tudzież pojedynczych okazów jesionu, jawora, kłona i wiązania a w podszyciu, i młodnikach wierzbę iwę, leszczykę, kruszynę, jarzębinę, kalinę, trzmielinę, pojedynczo głóg oraz bez czarny, malinę i ożynę. Na pastwiskach i brzegach lasów występuje jałowiec, tarnina i róża dzika; w rozwartych potokach i na polankach leśnych, na zrębach i łąkach szata roślin niskich bogata, zasobna w różnorodne kwiaty, dające pożywienie wielu gatunkom motyli.

Jasienica Solna natomiast nie posiada prawie zupełnie łąk, jeno pola uprawne, a ponieważ lasy jej leżą przeważnie na samym dość stromym stoku, przeto i potoki posiada głębokie, wąskie i o stromych ścianach, mniej w roślinność bogate, które dopiero u wylotu przybierają łagodniejszy charakter. Wskutek takiej konfiguracji terenu i drzewostany jej różnią się nieco od drzewostanów Dobrohostowa i Truskawca. Tu w wyższych partiach oprócz buka, jodły i świerka, występuje dość gęsto klon, rzadziej jawor, jesion i brzoza, — w niższych natomiast, poza iglastymi, także dąb, grab, brzoza, olcha i osika a pojedynczo również modrzew i sosna wejmutka. Krzewy występujące w podszyciu i młodnikach takie same, jak w poprzednich miejscowościach.

Nad rzekami we wszystkich tych osiedlach rosną wierzby, obok zabudowań zaś drzewa owocowe.

Począwszy od r. 1933 zająłem się badaniem fauny motyli okolicy Lwowa w miejscowościach: Borki Dominikańskie, Brzuchowice i Rzęsna Polska i badania te prowadziłem do r. 1943 włącznie mimo utrudnionych wskutek wojny warunków. Okolica ta tak pod względem florystycznym, jak i fauny motyli różni się bardzo od okolicy Drohobycza. Lasy tu charakterystyczne dla Roztocza lwowsko-tomaszowskiego na nizinie piaszczystej, przechodzącej miejscami w pas bagienny (pozostałość po tundrze arktycznej) posiadają drzewostany sosnowo-dębowe z przymieszką wiąza, graba, brzozy, olchy czarnej, osiki, świerka i miejscami modrzewia, — w częściach zaś wyżej położonych, na glebie gliniastej, bukowo-sosnowe lub bukowo-grabowo-sosnowe z silniejszą lub słabszą przymieszką świerka, nierzadko modrzewia oraz drzew liściastych, jak dąb, jesion, wiąz, jawor, klon, brzoza, olcha czarna, lipa i osika. Młodniki i kultury są sosnowo-dębowe, modrzewiowe i olchowe, w których z nalotu występuje świerk i różne gatunki drzew liściastych. W podszyciu i na zrębach rosną krzaki wierzbowe, leszczyna, kruszyna, trzmielina (*Evonymus europaeus* L. i *E. verrucosus* Scop.), jarzębina, rzadziej kalina a miejscami tarnina, głóg, szakłak pospolity, berberys, bez czarny i koralowy, ożyny, maliny, żarnowiec i janowiec.

Partie mszarów porośnięte są borówkami (*Vaccinium myrtillus*

L., *V. vitis idaea* L. i *V. uliginosum* L.), zórawiną (*Oxycoccus palustris* Pers.), bagnem pospolitym (*Ledum palustre* L.) oraz wrzosem (*Calluna vulgaris* L.) a gdzieśgdzie występuje też brzoza (*Betula humilis* Schrk.), wierzba rokita (*Salix repens* L.) i rosiczka (*Drosera rotundifolia* L.). Znaczne przestrzenie pastwisk pokryte są wrzosowiskami i macierzanką, które występują też w runie leśnym w suchych, na działanie słońca wystawionych miejscach. Na łąkach podmokłych, śródleśnych i między lasami oprócz znacznej ilości kwiatów polnych; rośnie też trzcina pospolita (*Phragmites communis* Trin.) i sit (*Juncus* sp.). Przy szosie, w parkach i ogrodach rośnie dość drzew akacji a obok will sporo drzew rodzimych i egzotycznych.

Okolica Lwowa, leżącego prawie że na granicy Podola, obfitością i różnorodnością gatunków motyli pociągała zawsze entomologów do badań lepidopterologicznych.

W ostatnich latach przed wojną zainteresowania lepidopterologów skierowane były ku południowej krawędzi Podola. Ja jednak zbierałem nadal w północnej części najbliższej okolicy Lwowa i tam zdołałem zebrać 17 gatunków samych Przezierników (*Aegeriidae*), w tym jeden gatunek nowy dla fauny motyli palearktycznych (P. P. E. XVI/XVII, 140-143).

Zestawienie systematyczne, zamieszczone w niniejszej pracy, oprócz materiałów motyli z okolic Drohobycza i Lwowa, zawiera też nieliczne wprawdzie, jednak w większości swej rzadsze gatunki motyli zebranych przez syna mego inż. leśn. Zbigniewa Schnaidra i absolw. Inż. las. Janinę Schnaidrową w czasie feryj letnich w okolicy Stonima w r. 1936, w Rafajłowej w r. 1937 oraz w Łuce nad Dniestrem (w okolicy Obertyna) w r. 1938.

Motyle niżej wyszczególnione zestawilem wedle systemu przyjętego przez A. Seitz'a w dziele „Die Großschmetterlinge der Erde“.

Zestawienie niniejsze oprócz gatunków i odmian znanych, lecz rzadszych, zawiera 32 formy, nie wymienione w monografii Romaniszyna i Schille'go, oznaczone jedną gwiazdką (*), tudzież 48 aberacji nowych dla fauny motyli palearktycznych, nie wykazanych w wydawnictwie A. Seitz'a, oznaczonych dwiema gwiazdkami (**).

Praca niniejsza obejmowała początkowo wszystkie motyle, tak rzadsze, jak i pospolitsze, zebrane w ciągu 23 lat w wymienionych wyżej okolicach, jednakowoż wskutek ogłoszonych w Pol. Piśmie Entomol. T. XVIII. z. 2-4, 1939—1948 norm dla autorów musiałem ograniczyć się do podanych tu nowych i rzadszych form.

W oznaczaniu okazów pomocni mi byli lepidopterolodzy lwowscy śp. Jan Romaniszyn i śp. A. Stöckl. Mianowicie większość determinował śp. A. Stöckl, część zaś, a głównie mniej znane aberacje oznaczył śp. J. Romaniszyn. Tę ich żmudną a chętną i bezinteresowną zawsze pomoc zachowam we wdzięcznej pamięci.

Wykazane niżej motyle znajdują się w moich zbiorach.

Zestawienie systematyczne.

Pieridae.

Colias F.

** *C. hyale* L. ab. *sagittata* ab. nov. W środku odwrotu tylnych skrzydeł zewnętrzna obwódka większej, różowej plamki (oczka) wybiega ku zewnętrznemu brzegowi skrzydeł w kształcie klinowatej strzałki 2 mm długiej. Ten sam kształt obwódki posiada mniejsza plamka, lecz o stosunkowo mniejszych rozmiarach. — Albertyn koło Słonima 8. VII. 1936 (zebr. J. i Z. Schneiderowie).

Satyridae

Pararge Hbn.

** *P. aegeria* L. v. *egerides* Stgr. forma *conjuncta* f. nov. Posiadam okaz złowiony w Jasienicy Solnej koło Borysławia 28. V. 1930, u którego na wierzchu tylnych skrzydeł jasna plama w polu środkowym jest wydłużona ku górze i połączona z plamą przy brzegu ramiennym.

** *P. megera* L. ab. *depuncta* ab. nov. z zanikiem białych kropek w oczkach żółtego pasa przybrzeżnego na wierzchu tylnych skrzydeł. Brzuchowice 3. VIII. 1936.

Epinephele H b n.

E. jurtina L. W Dobrohostowie koło Drohobycza złowiłem 14. VII. 1923 jedną ♀, która na obu lewych skrzydłach posiada plamy białe zamiast rdzawo-żółtych, z zanikiem oczka apikalnego na skrzydle przednim, prawe zaś skrzydła nie różnią się w barwie plam od okazów typowych. Drugą ♀ złowiłem w Rzęśnie Polskiej 7. VII. 1939 o prawym, przednim skrzydle nieco ściemnionym i tylnym o odcieniu popielatym. Lewe tylne skrzydło natomiast jest barwy jaśniejszej, żółto-popielatawej, przednie zaś posiada ubarwienie normalne z jaśniejszą plamą w środku brzegu zewnętrznego. Odwrot skrzydeł tylnych tak samo żółto ubarwiony, jak skrzydeł przednich. Ubarwienie to u obu okazów uważam za cechy, spowodowane pozycją poczwarek w czasie przeobrażania, których jedna strona posiadała prawdopodobnie inne warunki słoneczno-świetlne (a może i wilgotnościowe) aniżeli druga.

*Nymphalidae.**Melitaea* F.

** ♀ *M. didyma* O. ab. *lineata* ab. nov. Czarne plamy w polu środkowym skrzydeł przednich wydłużone w grube kreski (palki). Brzuchowice 16. VII. 1938 i 7. VII. 1939.

Argynnis F.

** *A. sefene* Schiff. ab. *fasciata* ab. nov. Forma melanotyczna. Tę bardzo ciekawą aberację złowiłem w Rzęśnie Polskiej 13. VI. 1940. Posiada ona na obu parach skrzydeł, z wyjątkiem plam przedkrawcowych i czarnej plamki nasadowej na tylnych skrzydłach, wszystkie plamy połączone ze sobą w pręgi, przy czym obie pręgi w polu środkowym skrzydeł przednich łączą się ze sobą w połowie długości w jedną, biegnącą ku brzegowi pachowemu na kształt litery Y. Z wyjątkiem żółto-białych plamek wierzchołkowych brzeg przednich skrzydeł w górnej swej części przyciemniony, podobnie jak i pole nasadowe skrzydeł tylnych. Drugi podobny okaz ♀ złowiłem w Brzuchowicach 6. IX. 1941, który jednak nie posiada przyciemnionego brzegu zewnętrznego skrzydeł przednich.

Dnia 23. VI. 1942 zebrałem w Brzuchowicach okaz ♂ *A. selene* Schiff. posiadający dużą, białą plamę w polu środkowym tak przedniego, jak i tylnego, lewego skrzydła. Na odwrocie skrzydeł miejsca te są również jaśniejsze. Inny okaz *A. selene* Schiff. złowiony w Brzuchowicach 25. V. 1934 posiada w środku obu przednich skrzydeł jaśniejsze, żółte, niewielkie plamy. Okazów takich nie można żadną miarą uważać za aberacje, plamy te bowiem są prawdopodobnie spowodowane jakimś wpływem zewnętrznym w czasie przeobrażania się i dają się zaobserwować nieraz, chociaż dość rzadko, u motyli przeważnie dziennych.

** *A. pales* Schiff. v. *arsilache* Esp. ab. *marginata* ab. nov. Okazy posiadające na brzegu zewnętrznym przednich lub obu par skrzydeł ciemną obwódkę. Rzęsna Polska 16. i 18. VI. 1937.

** *A. niobe* L. ab. *suffusa* ab. nov. Brzuchowice 28. VII. 1937. Okaz ten stosunkowo mały o rozpiętości skrzydeł 45 mm posiada nakreślenia nie czarne, lecz brunatne, jasne plamy przybrzeżne na tylnych skrzydłach duże, otoki tych plam zaś wraz z ciemnymi plamkami przedkrawcowymi przyciemnione. Nakreślenia w drugim rzędzie tychże skrzydeł tworzą grube, owalne plamy brunatne, biegnące od brzegu pachowego aż po komórkę środkową włącznie, łączące się ze sobą i przecięte tylko żyłkami. Wierzchołek przednich skrzydeł w miejscu pierwszych dwóch plam przedkrawcowych również przyciemniony. Okaz ten już był nieco zlatany, w świeżym stanie cechy te musiały wystąpić bardziej wyraźnie.

W Rzęśnie Polskiej złowiłem 23. VII. 1937 okaz wyrodka *A. niobe* L. posiadający prawe przednie skrzydło, z wyjątkiem pola nasadowego, białe. Tylnie oba skrzydła w dolnej swej części mają dużą, białą plamę, zajmującą prawie połowę powierzchni skrzydła. Rysunek w wybielonych miejscach bładny lub mało widoczny, tło odwrotu skrzydeł w tych miejscach białe.

A. laodice Pall. Brzuchowice 12. IX. 1933 i 18. VII. 1934, gdzie w lesie „Średnia“ w niektórych latach występuje dość licznie; Rzęsna Polska 19. VII. 1936 i 10. VII. 1937.

** *A. laodice* Pall. ab. *flavescens* ab. nov. o tle skrzydeł jaśniejszym, nie czerwono-brunatnym, lecz złoto-żółtym. Brzuchowice 30. VII. 1937.

** *A. laodice* Pall. ab. *roseata* ab. nov. o tle skrzydeł szaro-brunatnym z różowawym odcieniem; Albertyn koło Słonima 29. VII. 1936 (zebr. Janina i Inż. Zbigniew Schneiderowie).

Hesperidae.

Adopaea Bilberg.

** *A. thaumas* Hufn. ab. *alba* ab. nov. — Tę niezwykłą, bardzo ciekawą aberację o skrzydłach białych, przednich z brzegami ciemniejszymi, żółtawo-popielatymi, tylnych zaś całych o silniejszym odcieniu żółtawo-popielatym, bardziej intensywnym przy brzegu pachowym, złowiłem 8. VIII. 1941 na podmokłej polance leśnej w Rzęśnie Polskiej.

Augiades Hbn.

** *A. sylvanus* Esp. ab. *albicans* ab. nov. barwy morelowej. Okaz ten zestawieniem barw popielatej i morelowej przypomina formę tej samej nazwy u gatunku *Melitaea didyma* O. a mianowicie ab. *albicans* Pisz. Brzuchowice 12. VI. 1942.

Zygaenidae.

Zygaena F.

** *Z. purpuralis* Brunnich ab. *hyperpunctata* ab. nov. posiadający na przednich skrzydłach małą, podłużną plamkę pomiędzy końcem górnej i dolnej plamy podłużnej. — Rzęсна Polska 6. VII. 1939.

** *Z. meliloti* Esp. ab. *pygmaeana*, ab. nov. Okazy karłowe, których wielkość wynosi 9 mm. długości ciała i 20 mm. rozpiętości skrzydeł. Rzęсна Polska 11. VIII. 1936 i 21. VII. 1941.

** *Z. achilleae* Esp. v. *lodomerica* Holik f. *basi-confluens* Vorbr. i zarazem f. *parallela* Vorbr. z połączonymi plamami 1 + 2 oraz 1 + 3 i 2 + 4. Brzuchowice 1. VIII. 1934.

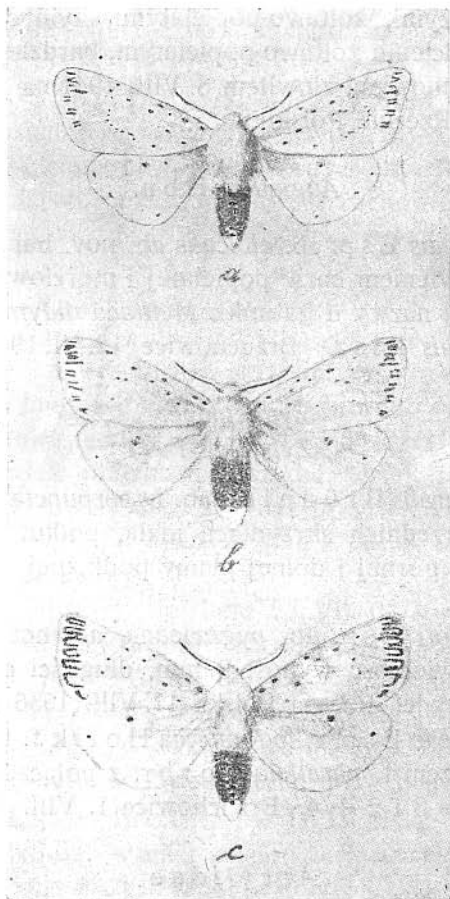
Arctiidae.

Spilosoma Stph.

** *S. menthastri* Esp. ab. *romaniszyni* ab. nov. Czarnobrunatne, poziome kreski na przednich skrzydłach, po dwie w każdej

komórce pola marginalnego, połączone ze sobą od zewnątrz tworzą niejako przybrzeżną przepaskę na kształt grzebienia, przerwana tłem i białymi żyłkami. Na odwrocie skrzydeł przednich owe nakreślenia występują mniej intensywnie. Jeden okaz Jasionica Solna k. Borysławia na światło 3. VI. 1931. (Fig. 1.).

Fig. 1. — *Spilosoma menthastris* Esp.

- a = forma przejściowa do ab. *walkeri* Curt.
 b = ab. *walkeri* Curt.
 c = ab. *romanszyni* Schnaid.

*Lymantriidae.**Lymantria* Hb n.

** *L. dispar* L. ab. ♂ *albofasciata* ab. nov. z białą przepaską pomiędzy polem środkowym i zewnętrznym przednich skrzydeł na tle popielatym.

** *L. dispar* L. ab. ♀ *obscurata* ab. nov. forma ściemniona o barwie tła różowo-popielatawej i jakby rozlanym rysunku; o tylnych skrzydłach również ściemnionych, blado-różowawo-brunatnych z ciemniejszą wstęgą przybrzeżną. Wyglądem swym przypomina formę japońską.

*Sphingidae.**Sphinx* L.

** *S. pinastri* L. ab. *albescens* ab. nov. o blado-popielatym tle bielejącym z wyraźnymi wstęgami i kreskami podłużnymi. Truskawiec 4. VII. i ex l. 26. V. 1929.

Smerinthus Latr.

** *S. ocellata* L. ab. *reducta* ab. nov. z zupełnym prawie zanikiem dolnej, brunatnej plamy w środku brzegu pachowego przednich skrzydeł, która pozostała tylko szczątkowo w postaci małej chmurki i nie tworzy wskutek tego charakterystycznego w rysunku formy typowej kąta w polu środkowym. Inne nakreślenia, również mniej lub więcej w zaniku. Tło przednich skrzydeł różowe. Brzuchowice ex l. 11. VI. 1938.

*Psychidae.**Pachytelia* Westw.

P. villosella O. Rzęśna Polska ex l. 2 ♂♂ 29. V. i 21. VI. 1937. Z jajeczek zniesionych przez zebrane w Rzęśnie Polskiej w r. 1937 samiczki wylęte w hodowli domowej gąsieniczki żerowały na kwiatach wazonowych i tworzyły sobie koszyczki z liści Begonij lub kawałeczków papieru gazetowego. Z przezimowanych kilku koszyczków wylęły się 2 ♂♂ 23. VI. 1938. Bardzo rzadki, chociaż koszyczki tej koszówki nie rzadko spotkać można w Rzęśnie Polskiej na pasie bagiennym lub w pobliżu

tegoż, lecz po większej części są to koszyczki gąsienic samiczek. Koszyczki samców rzadziej się spotyka, zawieszane tak jak samiczek na pniach drzew, krzakach lub na wrzosie.

Rebelia Heyl.

R. nudella O. Brzuchowice; z zebranych w maju 1934 koszyczków legły się same ♀♀ a tylko jeden ♂ 20. VII. 1934. Z koszyczków zebranych w r. 1938 wylągł się również tylko jeden ♂ 2. VII. 1938 lecz z zdeformowanymi skrzydełkami, w r. 1939 także 1 ♂ ex l. 21. VI. Widać z tego, że ♂♂ są o wiele rzadsze od ♀♀.

Aegeriidae (Sesiidae)

Paranthrene Hbn.

P. polonica Schnaid. Brzuchowice ex l. 19. VI. 1935 jedna ♀. Bardzo rzadki. Jest to jedyny okaz dotąd znany (Pol. Pis. Entom. T. XVI—XVII, r. 1937—1938, str. 140—143).

Bembecia Hbn.

B. hylaeiformis Lasp. Jasienica Solna koło Borysławia 19. VIII. 1931, 2. i 11. VIII. 1932, Brzuchowice 20. VIII. 1933, 3. 10. i 11. VIII. 1942 i pięć okazów 6. VIII. 1943.

Synanthedon Hbn. (*Sesia* F.).

S. scoliaeformis Bkh. Jasienica Solna koło Borysławia 22. VI. 1930, Brzuchowice 18. VI. 1934, Rzęsna Polska ex l. 1. VI. 1938. Rzadki.

S. spheciformis Gerning. Truskawiec 8. VI. 1925, 22. VI. 1927 i 17. VI. 1928, Jasienica Solna koło Borysławia 18. VI. 1931, Brzuchowice 11. VI. 1938 i 9. VI. 1940, Rzęsna Polska 31. V., 12. i 14. VI. 1937, ex l. 19. V. 1936 i w locie 25. VI. 1938.

* *S. andreniformis* Lasp. Brzuchowice ex pupa 1 ♂ 27. VI. i 1 ♀ 28. VI. 1941. Pierwszorzędna rzadkość. (Polskie Pismo Entomologiczne, T. XVIII, z. 1, 1939—1948).

S. cephiiformis O. Jasienica Solna koło Borysławia około 30 okazów 20. VI. — 3. VII. 1932.

S. vespiformis L. Brzuchowice 24. VIII. 1939 i 18. VI. 1941 oraz ex l. 14. V. 1934, 2. i 4. VI. 1941, Rzęsna Polska 21 okazów w r. 1936, 11 okazów 24. i 25. V., 12.—30. VI. i 2. VII. 1937, 35 okazów 3.—22. VI., 20.—30. VII. i 6. VIII. 1938, 12 okazów 1.—22. VI. 1939, na kwitnących kruszynach, wrzosach i macierzankach, tudzież 65 okazów ex l. 25. V.—14. VI. 1940.

* *S. vespiformis* L. ab. *rufimarginata* Spul., — Brzuchowice 3. VII. 1940 i ex l. 13. VI. 1940, Rzęsna Polska 2. VI. 1939. (Pol. Pismo Entomol. T. XVIII, Z. 1, 1939 - 1948).

** *S. vespiformis* L. forma ♀ *quadriannulata* Schnaid. okazy ♀♀ z 2., 4., 5. i 6. pierścieniem odwłoka żółto brzeżonym, Brzuchowice 4. VIII. 1940, Rzęsna Polska 26. VI. 1927, 20. i 22. VI. 1938. Rzadki.

** *S. vespiformis* L. forma ♀ *quadriannulata-rufimarginata* Schnaid. Okazy ♀♀ łączące w sobie cechy obu tych aberacji tj. z obrzeżonymi czerwono skrzydłami przednimi, z wyjątkiem żyłek zewnętrznego okienka, i czterema pierścieniami odwłoka (2., 4., 5. i 6.) żółto brzeżonymi; Rzęsna Polska ex l. 3 okazy 3. i 13. VI. 1940. Rzadki.

S. myopaeformis Bkh. Jasienica Solna koło Borysławia ex l. 10. VII. 1931 i 11. VII. 1932, Brzuchowice 10. VIII. 1933, 12. VII. 1939 i 23. VIII. 1942 oraz ex pupa 30. VII. 1943.

S. culiciformis L. Rzęsna Polska 24. V. 1937, ex l. ośm okazów 16.—21. V. 1938, jeden 10. V. 1939, trzy okazy 3., 5. i 7. VI. 1941 i jeden okaz 27. V. 1942.

S. culiciformis L. ab. *biannulata* Bart. Rzęsna Polska ex l. trzy okazy 16.—20. V. 1938, jeden okaz 11. V. 1939 i dwa okazy 28. V. i 4. VI. 1942. Rzadki.

S. stomoxyformis Hbn. Brzuchowice 14. VI. 1935 i 9. VI. 1940, Rzęsna Polska 22. VI. 1935 dwa okazy, 15. VI. 1937, 20. i 30. VI. 1938, 25. VI. 1939 i 22. VI. 1940. B. rzadki.

S. formicaeformis Esp. Brzuchowice 7. VIII. 1933 i ex l. 24. VI. 1940, 18. i 22. VI. 1941, Rzęsna Polska 21. VII. 1939 i ex l. 25. VI. 1938, 16., 23. i 26. VI. oraz 4. VII. 1939.

** *S. formicaeformis* Esp. forma *duplex* Schnaid. posiada z góry 4. i 5. pierścień odwłoka cały czerwony, od spodu również i 6. pierścień czerwony. Brzuchowice ex l. 24. VI. 1941. (Pol. Pismo Entomologiczne T. XVIII, Z. 1., 1939 - 1948).

Dipsosphecia Spul.

D. ichneumoniformis F. Brzuchowice 17. VIII. 1933, 1. VIII. 1936 i in copula 13. VIII. 1938, Rzęsna Polska 27. VIII. 1940. B. rzadki.

Chamaesphecia Spul.

* *Ch. annellata* Z. v. (et ab.) *ceriaeformis* Led. Rzęsna Polska 15. VI. 1939. B. rzadki.

Ch. triannuliformis Frr. Brzuchowice 6 okazów 16. i 30. VII. 1937, 166 okazów 22. VI. — 4. VIII. 1938, 27 okazów 14. VI. — 6. VII. 1939, 10 okazów w r. 1940 i jeden okaz w r. 1941.

*Noctuidae.**Acronicta* Tr.

A.alni L. Z pięciu gąsienic zebranych w Brzuchowicach i Rzęśnie Polskiej w r. 1935 wylęły mi się dwa motyle 4. V. i 19. V. 1936, reszta gąsienic nakłóta była przez Muchy i Błonkówki. Gąsienice przed przepoczwarczeniem są bardzo niespokojne i trzeba im poddać kawałek próchna, by się w nim mogły przepoczwarczyć, inaczej bawiem giną. Tak zginęła mi gąsienica zebrana w Truskawcu w r. 1929. Karmić je najlepiej liśćmi olchy czarnej (*Alnus glutinosa*) a hodować w słoju, dając na spód nieco ziemi, tak by w nią wetknąć można niewielki kawałek próchna i owiązując z góry siatką drucianą. Można je też hodować pod słojem w doniczce wypełnionej ziemią. Bardzo rzadki.

A. cuspis Hbn. Truskawiec 14. VII. 1925 i ex l. 18. VII. 1925, Rzęsna Polska 19. VI. 1936. Bardzo rzadki.

Chamepora Warren.

Ch. menyanthidis View. Brzuchowice 28. VI. 1933, Rzęsna Polska 1. VI. i 28. VII. 1937. Bardzo rzadki.

Pachetra Guen.

** *P. fulminea* F. ab. *grisescens* ab. nov. Forma melaniczna, ciemna, szarobrunatna z bardzo wyraźnym rysunkiem. Brzuchowice ex l. 10. VI. 1939 z normalnej hodowli.

Eriopus Tr.

E. juvenina Cr. (*purpureofasciata* Piller). Rzęśna Polska. W drugiej połowie lipca 1941 r. zebrałem na *Pteris aquilina* trzy gąsienice, które żerowały w słoju z ziemią na karmie z liści *Pteris aquilina* i *Crataegus oxyacantha* do drugiej połowy sierpnia, po czym oprzędły się w ziemi. Czwarta gąsienica zebrana 4. VIII. 1941 r. oprzędła się 2. IX. Wypełniwszy słoje po brzegi mchem i ustawivszy go w mchu ułożonym na oknie mieszkania, tak je zimowałem. Niestety wszystkie, przepoczwarzivszy się częściowo, zginęły w oprzędach.

Petilampa Auriv.

P. palustris Hbn. Jasienica Solna koło Borysławia jeden okaz 28. V. 1931. Bardzo rzadki.

*Geometridae.**Lythria* Hbn.

** *L. purpurata* L. ab. *hypermaculata* ab. nov. Brzuchowice 18. VI. 1937. Okaz ten posiada na wierzchu tylnych skrzydeł w środku brzegu pachowego podługowatą, czerwoną plamę. Na odwrocie skrzydeł w tym miejscu rozpoczyna się intensywnie czerwona, nierozdzielona pręga, biegnąca do brzegu ramiennego i rozszerzająca się ku końcowi. Na wierzchu przednich skrzydeł przepaska zewnętrzna nierozwidlona, jednakowo szeroka na całej długości. Na odwrocie zaś przy brzegu ramiennym, w miejscu, gdzie na wierzchu skrzydeł kończy się przepaska, znajduje się duża czerwona plama.

** *L. purpurata* L. ab. *conjunctiva* ab. nov. Przepaska wewnętrzna na przednich skrzydłach łączy się w dolnej części skrzydeł z zewnętrzną. Ta ostatnia u góry t.j. poniżej brzegu ramiennego rozwidlona, co wygląda tak, jakby były trzy przepaski połączone ze sobą powyżej brzegu pachowego. Brzuchowice 25. VI. 1939.

Colotois Hbn.

** *C. pennaria* L. ab. ♀ *alba* ab. nov. ♀♀ żółtawo-białe. Brzuchowice 31. X. i 14. XI. 1936, Borki Dominikańskie 20. X. 1935.

** *C. pennaria* L. ab. ♀ *pallens* ab. nov. ♀♀ żółtawo-białe z bladymi, niewyraźnymi nakreśleniami. Borki Dominikańskie 10. XI. 1936.

Ematurga L e d.

** *E. atomaria* L. ab. ♀ *nigra* ab. nov. Forma wybitnie melanotyczna, jednostajnie brunatno-czarna z lekkim, drobnym bardzo oprószeniem białym. Brzuchowice 19. VII. 1940 jeden okaz.

Résumé.

Dans la présente contribution l'auteur donne une liste des Lépidoptères récoltés au cours des années 1921 à 1943 dans les environs immédiats de Drohobycz, Lwów, Obertyn, Rafajłowa et Słonim.

Dans la région montagneuse subcarpathienne de Drohobycz les localités suivantes ont été explorées: de 1921 à 1929 Dobrohostów et Truskawiec; de 1930 à 1932 Jasienica Solna près Boryslaw; à partir de 1933 les environs immédiats de Lwów à savoir: Borki Dominikańskie, Brzuchowice et Rzęsna Polska.

Le fils de l'auteur, Zbigniew S c h n a i d e r, ingénieur des Forêts, et sa femme, Janina S c h n a j d e r, diplômée de l'Ecole des Forêts, ont récolté pendant leurs grandes vacances des années 1936, 1937 et 1938 des Lépidoptères à Albertyn près Słonim sur le fleuve Szczara au nord-est de Puszcza Białowieska, à Rafajłowa dans les Carpathes Orientales et à Łuka sur la rivière Dniestr près Albertyn. Leur collection n'est pas riche, mais parmi les exemplaires qu'ils ont récoltés, certains sont d'un intérêt particulier, car ce sont des espèces assez rares dans des faunes locales.

Dans la classification des Lépidoptères l'auteur a admis pour les Macrolépidoptères le système adopté: Seitz „Die Großschmetterlinge der Erde“. Quant aux Microlépidoptères (exception faite pour les *Tortricidae* qui ont été classés suivant K e n n e l, „Die palearctischen Tortriciden“) il a suivi, le catalogue de S t a n d i n g e r et R e b e l (Berlin 1911).

Parmi les Lépidoptères cités dans la liste, l'auteur donne, outre des espèces assez intéressants déjà connus, les espèces et

variétés non citées dans la monographie de J. Romaniszyn et F. Schille „Fauna Motyli Polski (Fauna Lepidopterorum Poloniae)“ et marquées d'un astérisque (* — texte polonais).

En outre, l'auteur cite plusieurs variétés nouvelles de lépidoptères qui ne sont pas citées dans la publication de Seitz. Celles-ci sont marquées de deux astérisques (** — texte polonais). Les voilà:

Colias hyale L. ab. *sagittata* ab. nov. Sur le dessous des ailes postérieures, l'aréole de la tache rose plus grande se dirige vers le bord externe et prend la forme cunéiforme de 2 mm longueur. La forme de l'aréole de la tache plus petite est la même.

Pararge aegeria L. v. *egerides* Stgr. Sur le dessus des ailes postérieures une tache claire qui se trouve sur l'aire médiane s'allonge vers le haut et aboutit à celle qui se trouve près du bord brachial.

P. megera L. ab. *depuncta* ab. nov. Sur les ocelles de la bande submarginale, au-dessus des ailes postérieures, les petits points blancs font défaut.

Melitaea didyma O. ab. *lineata* ab. nov. Les taches noires sur l'aire médiane des ailes antérieures s'allongent et prennent la forme de larges traits.

M. athalia Rott. ab. *pallida* ab. nov. Les ailes sont fauve-brun, mais d'une coloration terne.

Argynnis selene Schiff. ab. *fasciata* ab. nov. Forme mélanotique. Toutes les taches des deux paires d'ailes sont liées entre elles par des prolongements en forme de stries, à l'exception des taches antéterminales et de la tache subterminale des ailes postérieures. Par ailleurs les deux stries qui se trouvent sur l'aire médiane des ailes antérieures se joignent en leur milieu et forment une seule strie descendant vers le bord axillaire, sous forme de lettre y. Sauf les taches apicales jaune-blanc, le bord des ailes antérieures dans sa partie supérieure est plus foncé, de même que l'aire subterminale des ailes postérieures.

A. pales Schiff. v. *arsilache* Esp. ab. *marginata* ab. nov. On voit un cerne sombre sur le bord externe des ailes antérieures ou sur celui des deux paires d'ailes.

A. niobe L. ab. *suffusa* ab. nov. Le dessin des ailes est brun et non pas noir. Claires taches submarginales sur les ailes postérieures — grandes. Leurs aréoles ainsi que les taches sombres subterminales sont de couleur plus foncée. Le dessin des traits qu'on voit dans la seconde rangée des taches descend du bord axillaire jusqu'à la cellule médiane comprise. Ils se rejoignent et ne sont interrompus que par les nervures.

A. laodice P a l l. ab. *flavescens* ab. nov. Fond des ailes plus clair, jaune teinté d'or, non pas rouge brun.

A. laodice P a l l. ab. *roseata* ab. nov. Fond des ailes gris mêlé de brun, avec une nuance rosâtre.

Chrysophanus phlaeas L. ab. *major* ab. nov. et à la fois ab. *caeruleopunctata* S t g r. Spécimen de taille considérable. Envergure 30 mm.

Adopaea thaumas H u f n. ab. *alba* ab. nov. Ailes antérieures à fond blanc, au bord plus foncé, jaune-cendré. Ailes postérieures, au contraire, marqué par une nuance jaune cendré plus intense au bord axillaire.

Augiades sylvanus E s p. ab. *albicans* ab. nov. Fond des ailes couleur abricot.

Zygaena purpuralis B r ü n i c h ab. *hyperpunctata* ab. nov. Sur les ailes antérieures, entre les extrémités des deux taches oblongues, il y a une petite tache également oblongue.

Z. melitoti E s p. ab. *pygmaeana* ab. nov. Spécimen nain. Longueur du corps: 9 mm.

Z. achilleae E s p. v. *iodomerica* H o l i k f. *basiconfluens* V o r b r. et à la fois f. *parallela* V o r b r. Taches reliées entre elles. Les taches suivantes sont reliées entre elles: 1 + 2, 1 + 3, et 2 + 4.

Spilosoma menthastri E s p. ab. *romaniszyni* ab. nov. Sur des ailes antérieures stries brunes horizontales, deux dans chaque cellule de l'aire marginale se rejoignent du côté du bord externe et forment une sorte de bande submarginale ressemblant à un crochet. Cette bande est interrompue par le fond et de blanches nervures.

Orgyia antiqua L. ab. *ovomaculata* ab. nov. Sur les ailes antérieures une macule blanche oblongue, au lieu d'une tache triangulaire.

Lymantria dispar L. ♂ ab. *fasciata* ab. nov. Dessin des ailes antérieures pareil à celui qu'on voit chez ♀♀ de ab. *fasciata* R b l.

L. dispar L. ♂ ab. *marmorea* ab. nov. Spécimen d'un fauve-noir, marbré.

L. dispar L. ♂ ab. *grisea* ab. nov. Le fond des ailes antérieures est grisâtre.

L. dispar L. ♂ ab. *subbrunnea* ab. nov. Colorations des ailes chocolat clair.

L. dispar L. ♂ ab. *albicans* ab. nov. Coloration des ailes tirant sur le blanc.

L. dispar L. ♂ *albofasciata* ab. nov. Caractérisée par une bande blanche entre l'aire médiane et l'aire extérieure des ailes antérieures sur le fond cendré.

L. dispar L. ♀ ab. *obscurata* ab. nov. Spécimen de couleur plus foncée, rose cendré. Fond des ailes postérieures également plus foncé, couleur pâle, tirant sur le brun rosâtre avec une bande submarginale plus sombre.

Sphinx pinastri L. ab. *albescens* ab. nov. Fond des ailes antérieures pâle cendré tirant sur le blanc avec des bandes et des stries oblongues.

Smerinthus ocellata L. ab. *reducta* ab. nov. Disparition presque complète de la tache brune inférieure qui se trouve au milieu du bord axillaire des ailes antérieures. Cette tache n'est que rudimentaire, elle ressemble à un petit nuage, par conséquent ne forme pas d'un angle sur l'aire médiane, comme on le voit sur le dessin typique. D'autres stries tendent également à disparaître.

Synanthedon vespiformis L. forma ♀ *quadriannulata* S ch n a i d. Ce sont des ♀♀ dont les anneaux 2, 4, 5 et 6 de l'abdomen sont cerclés de jaune.

S. vespiformis L. forma ♀ *quadriannulata-rufimarginata* S ch n a i d. Les anneaux 2, 4, 5 et 6 de l'abdomen sont jaunes; ailes antérieures à bordure rouge.

S. formicaeformis Esp. forma *duplex* S ch n a i d. Les 4-me et 5-me anneaux de la partie supérieure de l'abdomen ainsi que le 6-me de la partie inférieure sont entièrement rouges.

Pachetra fulminea F. ab. *grisescens* ab. nov. Forme mélanotique, sombre, gris-brun, avec un dessin très net.

Meganephria oxyacanthae L. ab. *albida* ab. nov. Spécimen ♂ clair, comme s'il était étamé. Tête, prothorax et abdomen entièrement blancs.

Catocala nupta L. ab. *quasiinterrupta* ab. nov. Les ailes postérieures sont traversées d'une bande médiane noire. Celle-ci est deux fois plus étroite en son milieu.

Phytometra chrysitis L. ab. *juncta* Tutt. forma *parva* f. nov. Deux fois plus petite que des spécimens normaux.

Lythria purpurata L. ab. *hypermaculata* ab. nov. Sur le dessus des ailes postérieures, au milieu du bord axillaire, il y a une macule rouge oblongue. Sur le dessous des ailes, au même endroit, commence une strie très rouge, non bifide, qui se dirige vers le bord brachial et s'élargit en son extrémité.

L. purpurata L. ab. *conjunctiva* ab. nov. La bande inférieure qui se trouve sur le dessus des ailes antérieures aboutit, dans sa partie inférieure, à la bande extérieure. Cette dernière dans sa partie supérieure, c'est à dire, au dessus du bord brachial, se divise en deux, ce qui donne l'impression qu' il y a trois bandes et non pas deux, jointes au dessus du bord axillaire.

Ellopia fasciaria L. v. *prasinaria* Schiff. forma *constricta* f. nov. Stries blanches, très larges. Sur les ailes antérieures, en leur milieu, elles se rapprochent à se toucher. Le bord brachial et les poils sont roses.

Selenia tetralunaria Hufn. gen. aest. *aestiva* Stgr. forma *brunnea*. Exception faite des croissants qui gardent la coloration blanche et des angles apicaux des ailes antérieures qui sont bruns, le spécimen est tout entier d'un brun foncé.

Colotis pennaria L. ab. ♂ *albomaculata* ab. nov. Spécimen rouge-brun, avec une macule blanche au sommet des ailes antérieures.

C. pennaria L. ab. ♂ *flava* ab. nov. ♂♂ jaunes.

C. pennaria L. ab. ♂ *nigrata* ab. nov. Spécimens ♂♂ jaunes, avec des macules sur les ailes antérieures.

C. pennaria L. ab. ♀ *rufa* ab. nov. Fond des ailes rouge-brun.

C. pennaria L. ab. ♀ *virescens* ab. nov. Fond des ailes entièrement gris-verdâtre.

C. pennaria L. ab. ♀¹ *alba* ab. nov. Spécimens ♀♀ blanc-jaunâtres.

C. pennaria L. ab. ♀ *pallens* ab. nov. Spécimens ♀♀ jaunâtres tirant sur le blanc avec des stries pâles peu distinctes.

Erannis aurantiaria H b n. ab. ♂ *marginemaculata* ab. nov. Macules noires sur le dessus des ailes antérieures.

E. defoliaria C l. ab. ♂ *holmgreni nigrofasciata* ab. nov. Coloration comme chez ab. *holmgreni* L e m p. mais sur le dessus des ailes antérieures il y a une bande sombre comme chez ab. *obscura* H e f f e r.

Ematurga atomaria L. ab. ♀ *nigra* ab. nov. Forme mélanotique, uniformément brun-noir saupoudrée de blanc.